

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **D., spol. s r.o.**, so sídlom v M., IČO: X., proti žalovanej **Slovenskej republike**, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 20 C 72/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2010 sp. zn. 4 Co 6/2010 a rozsudku Okresného súdu Michalovce z 8. októbra 2009 č.k. 20 C 72/2006-169, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2010 sp. zn. 4 Co 6/2010 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce rozsudkom (v poradí druhým) z 8. októbra 2009 č.k. 20 C 72/2006-169 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 30 766,08 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 23. júla 1998 do zaplatenia a trovy konania 4 210,76 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že súdny exekútor JUDr. J. B. v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. EX 185/97 (a u Okresného súdu Michalovce pod sp. zn. 16 Er 3241/1997) 22. júla 1998 vykonal súpis veci a odobral ich žalobkyni, i keď tieto nepatrili povinnému (D. spol. s r.o.), ich nevrátením žalobkyni jej spôsobil škodu, za ktorú zodpovedá žalovaná v zmysle § 1 ods. 1 a § 18 ods. 1, ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len zákon č. 58/1969 Zb.). Vychádzal pritom z interpretácie článku 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, že činnosť súdneho exekútora (v zmysle zákona č. 233/1995 Z.z.), v danom prípade jeho nesprávny úradný postup možno

považovať za výkon činnosti štátneho orgánu, na ktorý sa vzťahuje § 1 a § 18 zákona č. 58/1969 Zb. Právna úprava umožnila, aby popri súdnom výkone rozhodnutia sa realizoval aj výkon rozhodnutia súdnym exekútorom ako štátom splnomocnenou osobou vykonávať nútený výkon rozhodnutia. Napokon rozhodnutím Okresného súdu Michalovce z 2. apríla 2003 č.k. 11 C 894/1998 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach z 20. apríla 2004 sp. zn. 14 Co 140/2003 bolo určené, že veci, ktoré boli predmetom súpisu 22. júla 1998 vykonaným súdnym exekútorom JUDr. J. B. v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. EX 185/97, sú vylúčené z tejto exekúcie predajom hnutel'ných vecí. Pri zisťovaní výšky škody súd vychádzal z dodacích listov č. 1-33 založených v tomto súdom spise na č.l. 117 až 149. Nárok na úroky z omeškania posúdil v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) v spojení s § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 23. septembra 2010 sp. zn. 4 Co 6/2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni istinu 30 766,08 € a nahradiť trovy prvostupňového konania potvrdil a vo výroku o zaplatenie príslušenstva žalovanej pohľadávky ho zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 6 %-né úroky z omeškania zo sumy 30 766,08 € od 3. januára 2006. Zároveň žalovanú zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 567,26 €. Za nedôvodnú považoval námietku odvolateľky ohľadom nedostatku jej vecnej pasívnej legitímácie v tomto spore. Nestotožnil sa s názorom, že žalobkyňa si mala nárok na náhradu škody uplatniť proti súdnemu exekútorovi podľa Exekučného poriadku. Vychádzal z toho, že zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím súdneho exekútora alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa posudzuje podľa zákona č. 58/1969 Zb., pretože štát na súdneho exekútora preniesol časť svojich oprávnení (výkon súdnych a iných rozhodnutí), z čoho vyplýva aj jeho zodpovednosť za pochybenia súdneho exekútora pri výkone exekučnej činnosti. Za opodstatnenú považoval odvoláciu námietku, pokiaľ ide o stanovenie počiatku omeškania s plnením priznaného peňažného plnenia (prisúdenej istiny). Čas plnenia v súvislosti s nárokom na náhradu škody nie je v OZ upravený, preto je potrebné vychádzať z toho, že škodca je povinný škodu nahradiť prvý deň po tom, čo bol poškodeným o jej náhradu požiadaný, pokiaľ poškodený nestanovil inú lehotu. Žalobkyňa požiadala žalovanú o predbežné prerokovanie škody listom z 19. júla 2005, vzhľadom na 6 mesačnú lehotu, ktorú

ustanovenie § 10 zákona č. 58/1969 Zb. ustanovuje na uspokojenie nároku a s prihliadnutím na to, že v jej priebehu žalovaná listom z 3. januára 2006 oznámila žalobkyni, že jej nárok neakceptuje, odvolací súd považoval za prvý deň omeškania 3. január 2006, odkedy žalobkyni priznal úroky z omeškania. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 3 O.s.p.

Na základe podnetu žalovanej podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2010 sp. zn. 4 Co 6/2010 a rozsudku Okresného súdu Michalovce z 8. októbra 2009 č.k. 20 C 72/2006-169 a navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.), konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Rozhodovacia prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. I. ÚS 342/2010) a rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 2 Cdo 170/2005) vychádzajúce z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva, považujú nevyporiadanie sa s relevantnými – pre rozhodnutie významnými námietkami účastníka konania v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu za porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež za naplnenie prípustnosti i dôvodnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom). Žalovaná v odvolaní (č.l. 182 spisu) podanom proti rozsudku z 8. októbra 2009 namietala aj to, že „prvostupňový súd nevzal do úvahy skutočnosť, že žalobkyňa doposiaľ ničím nepreukázala, že by vymáhanie pohľadávky vo výške 30 766,08 €, bolo bezúspešne. Odobraté hnutelné veci predsa stále niekde existujú“. Išlo o námietku k posúdeniu predpokladov – podmienok zodpovednosti za škodu teda o relevantnú – pre rozhodnutie významnú námietku. S touto námietkou žalovanej sa odvolací súd nezaoberal, na túto námietku nereagoval – čo zakladá vadu konania uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. Štát v danej veci podľa súdov zodpovedá za škodu „spočívajúcu v hodnote odobratých vecí, nakoľko tieto žalobcovi doposiaľ neboli vrátené“. V súdnom spise je pripojený (č.l. 31) rozsudok Okresného súdu

Michalovce z 2. apríla 2003 č.k. 11 C 894/1998-172, podľa ktorého v konaní o vylúčenie vecí z exekúcie žalobca (D., spol. s r.o.) uviedol, že veci, u ktorých žiada vylúčenie z exekúcie „tvoria koncesovaný tovar a tento bol po odobratí exekútorským úradom od žalobcu odobratý a uskladnený vedľajším účastníkom na strane žalovaného“. Záver súdov o vzniku škody vo výške hodnoty súdnym exekútorom odobratých vecí preto nezodpovedá skutkovým zisteniam. S poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 M Cdo 1/2007 ide tiež o postihnutie konania inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/). V danej veci súdy nesprávne vyložili a aplikovali ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb., preto v otázke pasívnej vecnej legitímácie došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). V zmysle zákona č. 58/1969 Zb. bola zodpovednosť štátu za škodu ustanovená iba pri štátnych orgánoch, orgánoch štátnych organizácií a orgánoch spoločenských organizácii (pri plnení úloh štátneho orgánu). Súdny exekútor nie je štátny orgán, nie je orgán štátnej organizácie a nie je ani orgán spoločenskej organizácie. Štát preto podľa zákona č. 58/1969 Zb. nezodpovedal za škodu spôsobenú súdnym exekútorom pri výkone exekučnej činnosti (obdobne Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 2363/2009).

Žalobkyňa a žalovaná sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.) v lehote jedného roka (§ 243g O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnuté rozhodnutia bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 O.s.p. prihliada najvyšší súd nielen v konaní o dovolaní (viď § 242 ods. 1 O.s.p.), ale aj v konaní o mimoriadnom dovolaní (viď § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnené. O procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v konaní o mimoriadnom dovolaní nevyšli najavo.

Generálny prokurátor namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúcej v tom, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia žiadnym spôsobom nevyporiadal s relevantnou – pre rozhodnutie významnou odvolacou námietkou - smerujúcou k naplneniu podmienok vzniku zodpovednosti za škodu (vznikom škody). O vadu tejto povahy ide v prípade nesprávneho postupu súdu v občianskom súdnom konaní, ktorý porušuje ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka, ktoré sú mu v súdnom konaní priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany. Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp „rovnosti zbraní“, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania, ktoré (práva) slúžia na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m. m. I. ÚS 243/07). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, obdobne Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Vo svojej ustálenej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 O.s.p. ústavný súd tiež zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011).

V danom prípade z odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa stotožnil s právnymi názormi súdu prvého stupňa vyjadrenými v jeho rozhodnutí v otázke zodpovednosti za uplatnenú škodu, t.j. postupoval v súlade s § 219 ods. 1 O.s.p. Inak posúdil len otázku úrokov z omeškania (žalovaného príslušenstva). Zákonodarcom upravenú možnosť odvolacieho súdu obmedziť sa v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) je vždy potrebné v záujme ústavne konformného výkladu (čl. 152 ods. 4 ústavy) aplikovať aj vo svetle judikatúry ústavného súdu a ESĽP zaoberajúcej sa právom účastníka súdneho konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu. Ak tak všeobecný súd nepostupoval, jeho rozsudok je nevyhnutné považovať za arbitrárny, zjavne neodôvodnený, a tým priamo zasahujúci do základného práva účastníka súdneho konania na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ďalej ústavy (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ďalej listiny). Z uvedeného vyplýva, že je úlohou dovolacieho súdu podľa špecifických okolností konkrétneho prípadu posúdiť, či absencia odôvodnenia tak, ako na ňu poukazoval generálny prokurátor, dosahuje takú intenzitu, že ňou bolo zasiahnuté do základného práva žalovanej zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napĺňajúceho vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Je potrebné prisvedčiť generálnemu prokurátorovi, že jeho námietka uvedená v dovolaní je dôvodná.

Dovolací súd totiž zistil, že sa jedná o námietku, ktorá má význam pre rozhodnutie v tejto veci v tom zmysle, že jej zodpovedanie (vysvetlenie) patrilo medzi rozhodné právne skutočnosti predpokladané hypotézou právnej normy aplikovanej súdmi ako relevantnej na tento prípad, bez toho, aby už v tomto štádiu dovolacieho prieskumu (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.) skúmal, či súdy vec správne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Zodpovednosť žalovanej za škodu súdy zhodne posúdili ako zodpovednosť štátu za nesprávny úradný postup v zmysle § 1 a § 18 ods. 1, 2 zákona č. 58/1969 Zb. Žalovaná v odvolacej námietke (č.l. 185 spisu) spochybnila zodpovednosť štátu, keď uviedla, že žalobkyňa nepreukázala bezúspešné uspokojenie svojej pohľadávky proti tomu, u koho sa nachádzajú veci nedôvodne odňaté súdnym exekútorom. Súdu tiež vytkla, že odňaté veci predsa niekde existujú.

Z určujúceho (obsahového) hľadiska ide o námietku smerujúcu k existencii vzniku zodpovednosti za škodu; bez zistenia, či odňaté veci existujú a prípadne kto je ich držiteľom totiž nemožno ustáliť, či ide o škodu (o aký druh škody sa jedná a aký je jej rozsah) ani to, či, kedy a ako vznikla; bez uvedeného nemôže byť zodpovedne ustálená ani právna povaha uplatneného nároku, otázka vecnej pasívnej legitímácii v rovine úvah o súbehu (konkurencii) nárokov z titulu bezdôvodného obohatenia a náhrady škody.

Právna teória vyprofilovala základné predpoklady, s ktorými sa spája vznik zodpovednosti za škodu v súkromnom práve s ohľadom na právnu úpravu, ktorá v tom -

ktorom prípade upravuje určitý druh občianskoprávnej zodpovednosti za škodu (spravidla ide o porušenie právnej povinnosti – vznik škody – existencia príčinnej súvislosti – zavinenie). Výsledok úvahy o tom, či vznikla zodpovednosť za škodu predpokladá naplnenie znakov príslušnej skutkovej podstaty. Skutkovú podstatu vzniku zodpovednosti z nesprávneho úradného postupu podľa zákona č. 58/1969 Zb. určujú tieto znaky: 1/ osoba vykonávajúca postup, 2/ porušený právny vzťah, 3/ úradný postup, 4/ podmienenosť postupu plnením úloh orgánu, 5/ nesprávnosť postupu, 6/ danosť škody alebo nemajetkovej ujmy a 7/ príčinná súvislosť. Úvahy o tom, či škoda vznikla, a aká je jej výška z prezumovanej príčinnej súvislosti predstavujú esenciálne náležitosti, od ktorých sa odvíja právna zodpovednosť za jej konkrétnu náhradu.

Zodpovednosti z nesprávneho úradného postupu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. svedčí škoda a existencia nesprávneho úradného postupu a existencia príčinnej súvislosti medzi nimi. Škoda ako predpoklad vzniku tejto zodpovednosti je daná, ak vznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom. Škoda, ktorá vznikla, existuje dovtedy, kým ju zodpovedný štát nenahradí, a z hľadiska jej danosti je bezvýznamné, že poškodený alebo niekto iný poškodenú vec opravil, zničenú vec nahradil a pod. Čo sa týka druhov škôd, ktoré vznikajú vo sfére tejto zodpovednosti, môže ísť o škody vzniknuté zásahom na veci, do majetkových práv, na zárobku, zdraví a živote. Prichodí teda podrobnejšie rozlišovať, o aký druh škody ide a čo bolo jej príčinou. Príkladne možno uviesť, že škoda zapríčinená zásahom na majetok môže spočívať v ujme na veciach alebo na právach. Ujma na veciach môže byť zapríčinená ich poškodením, zničením, a pod. Ujma na právach môže byť zapríčinená najmä znemožnením ich výkonu (napr. tiež v dôsledku scudzenia, neoprávneného zadržovania), ochrany a nesplnením im zodpovedajúcich povinností.

V takomto konaní sa prioritne venuje pozornosť identifikácii druhu škody, ktorý nemožno ustáliť bez náležitého zistenia škodového deja. Toto zistenie napomáha k ustáleniu, príčinnej súvislosti, rozsahu (výšky) škody a napokon vedie aj k úvahe o spôsobe jej reparácie. Samotné bezprávne odňatie veci alebo jej zadržanie bez ďalšieho dostatočne neindikuje druh škody ani príčinnú súvislosť, s ktorou sa spája jej vznik. Spravidla je potrebné poznať (zistiť) i ďalšie okolnosti, ktoré nepochybne odôvodňujú druh škody. Inak je tomu v prípade preukázania poškodenia, či zničenia veci.

Pri rozhodovaní v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. ako o zodpovednosti za iného (viď Luby, Š.: *Zodpovednosť štátu za škodu*, Obzor, Bratislava 1971, str. 31-34) treba si uvedomiť, že náhrada škody nepatrí poškodenému, ak sa už škoda napravila z iných v zákone uvedených dôvodov (napríklad tak, že poškodený bol uspokojený vyplatením dávok z nemocenského, zdravotného, či dôchodkového poistenia, prípadne iného poistenia, alebo prijal plnenie z dobrovoľného vydania bezdôvodného obohatenia a pod.). Súvislosti s (bez)úspešným uplatnením nároku poškodeným voči inému subjektu než je štát, môžu byť (v právno-teoretickej rovine) okolnosťou dopadajúcou na obsah zodpovednostného vzťahu medzi štátom a poškodeným z pohľadu otázok spoločnej zodpovednosti za škodu (§ 441 OZ), spôsobu a rozsahu náhrady škody (§ 442 OZ), či výšky škody (§ 443 OZ), ktorými sa súd obligatórne zaoberá v takomto konaní (viď § 20 zákona č. 58/1969 Zb.). Vo všeobecnosti nemožno vylúčiť, že z hľadiska posudzovania tejto zodpovednosti môže nadobúdať na právnom význame aj iné konanie poškodeného; v zásade platí, že v rozsahu, v ktorom bola škoda spôsobená poškodeným, nie je daná zodpovednosť škodcu.

Pretože súd nie je viazaný právnou kvalifikáciou ale len skutkovým vymedzením v žalobe, musí si vyriešiť aj prípadnú konkurenciu (súbehu) právnych nárokov a s pomedzi viacerých vybrať správnu právnú normu. Nemožno tiež vylúčiť, že obnovenie narušenej majetkovej rovnováhy bude možné dosiahnuť prostredníctvom viacerých procesných i hmotnoprávnych inštitútov súkromného práva (napr. tiež bezdôvodným obohatením § 451 OZ, náhradou škody, možnosťou podania excindančnej žaloby § 55 Exekučného poriadku a podobne). Tomu musí zodpovedať aj zdôvodnenie rozhodnej právnej kvalifikácie spôsobu reparácie majetkovej nerovnováhy.

K súbehu nárokov zaznamenala judikatúra viacero názorov, medzi inými tiež ten, že právo na náhradu škody vôbec nevznikne, kým poškodený má možnosť žiadať najprv vydanie bezdôvodného obohatenia, a to až do uplynutia premlčacej doby pre jeho vydanie, a že splatnosť pohľadávky z titulu náhrady škody nastane až rozhodnutím súdu vo veci samej (viď Zborník IV, str. 423, Najvyšší súd SR sp. zn. 4 Cz 110/84 zo 16. apríla 1985, tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 199/2005).

Účastníkom konania poskytnutá súdna ochrana v konkrétnom prípade nezodpovedala požiadavkám materiálneho právneho štátu – právu na súdnu ochranu, v ktorom

sú rešpektované princípy spravodlivého procesu – a jeho výsledok zodpovedá presvedčivému, zrozumiteľnému, spravodlivému a zákonnému rozhodnutiu. Dovolací súd (bez toho aby posudzoval správnosť právneho posúdenia veci) zastáva názor, že pokiaľ odvolací súd v okolnostiach prejednávaneho prípadu neponúkol k relevantnej odvolacej námietke žiadne vysvetlenie v odôvodnení svojho rozhodnutia, konanie zaťažil vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Vychádzajúc z uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že Generálny prokurátor Slovenskej republiky dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Na základe vyššie uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.). Najvyšší súd vzhľadom na to toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci.

V súlade s praxou rozhodovania v konaní o dovolaní sa dovolací súd v predmetnom konaní o mimoriadnom dovolaní obmedzil len na konštatovanie, že došlo k procesnej vade v zmysle 237 písm. f/ O.s.p., v dôsledku čoho už nemal právnu možnosť skúmať, či konanie je postihnuté aj inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f písm. b/ O.s.p.) a či mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s potvrdeným rozhodnutím súdu prvého stupňa spočíva na (ne)správnom právnom posúdení veci (§ 243f písm. c/ O.s.p.). Posúdeniu preto nepodrobil otázky správnosti výkladu použitých ustanovení zákona č. 58/1969 Zb., vecnej pasívnej legitímácii žalovanej a záverov o vzniku zodpovednosti za uplatnenú škodu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. septembra 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková